

سیاست جنایی در برابر بزهکاری اقتصادی

مجموعه مقالات برگزیده همایش ملی سیاست جنایی ایران در زمینه

جرایم اقتصادی؛ دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، اردیبهشت ۱۳۹۵

به کوشش

دکتر امیر حسن نیازپور

استادیار دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

با دیباچه

دکتر حسین میرمحمدصادقی

استاد دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

(نویسندگان به ترتیب حروف الفباء)

شهرام ابراهیمی • سید مهدی احمدی موسوی • حمید بهره‌مند • عرفانه ترکاشوند • حسین جوادی حسین آبادی • سارا
جلیل‌وند • سید حسن جعفریان سوته • مهدی حسینی • حمیدرضا حسن‌پور • سکینه خانعلی‌پور واجارگاه • عارف خلیلی
پاجی • یاسمن خواجه نوری • محمد داداشی حاجی • هادی رستمی • لمیاء رستمی تبریزی • بهزاد رضوی‌فرد • امین
زحمتکش • محمد مهدی ساقیان • عبدالحسین سلطانی رنایی • باقر شاملو • فرهاد شاهیده • عباس شیخ‌الاسلامی • میثم
صالحی • مهدی صبوری‌پور • مجید فورچی‌بیگی • نرگس کشاورز بهادری • جعفر کوشا • کیومرث کلانتری • رجب گلدوست
جویباری • مهدی موسی زاده • سپیده میرمجیدی • سیدپوریا موسوی • حسین میرمحمدصادقی • علی حسین نجفی
ابرناد آبادی • امیر حسن نیازپور • راضیه همراهی.

سیاست جنایی در برابر بزهکاری اقتصادی

مجموعه مقالات برگزیده همایش ملی سیاست جنایی ایران در زمینه جرایم اقتصادی؛ دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، اردیبهشت ۱۳۹۵

به کوشش: دکتر امیرحسن نیازپور، ۱۳۵۷ -

با دیباچه: دکتر حسین میرمحمدصادقی، ۱۳۳۵ -

مدیر اجرایی: عرفانه ترکاشوند

تعداد صفحات: ۵۲۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۲-۰۲۱-۴

فروست: ۱۲۲۰

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۷

نشر میزان

فهرست مطالب

دیباچه	۷
اعلام و افشای جرم اقتصادی	۹
شهرام ابراهیمی	
بازماندگی فرهنگ مالیات و بزهکاری مالیاتی	۳۳
سید مهدی احمدی موسوی	
جرم اقتصادی در حقوق ایران: از تعریف تا پاسخ‌ها	۵۱
حمید بهره‌مند	
کنشگران فرآیند قانونگذاری کیفری ایران در حوزه فساد و جرایم اقتصادی	۷۱
سکینه خانعلی‌پور واجارگاه	
چالش‌های بنیادین فراروی طرح مبارزه با جرایم اقتصادی	۱۰۵
یاسمن خواجه نور، سید پوریا موسوی	
تبیین جرم‌شناختی جرایم اقتصادی	۱۳۷
لمیاء رستمی تبریزی	
ماهیت و آثار جرایم اقتصادی در قوانین کیفری ایران	۱۴۷
هادی رستمی	
سازوکارهای بین‌المللی مبارزه با فساد	۱۶۹
بهزاد رضوی‌فرد، حمیدرضا حسن‌پور	
سیاست‌های کیفرشناختی قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز	۱۸۷
محمد مهدی ساقیان، مهدی موسی‌زاده	
سیاست جنایی تقنینی ایران در قبال فساد مالی مقامات دولتی	۲۱۷
باقر شاملو، فرهاد شاهیده، عارف خلیلی پاجی	
پیشگیری وضعی از فساد مالی و اداری در پرتو قانون ارتقاء سلامت نظام اداری	۲۳۹
عباس شیخ‌الاسلامی، عبدالحسین سلطانی رنانی	

۶ □ سیاست جنایی در برابر بزهکاری اقتصادی (مجموعه مقالات همایش ملی ...)

- پولشویی در بستر بانکداری مجازی ۲۷۵
مهدی صبوری‌پور، عرفانه ترکاشوند
- پاسخ‌دهی به جرایم اقتصادی: از راهبردهای کیفی تا حقوق تنظیمی اقتصادی ۲۹۹
مجید قورچی‌بیگی
- افتراقی سازی فرآیند کشف و تعقیب جرایم اقتصادی؛ با تأکید بر حقوق ایران ۳۳۳
کیومرث کلاتری، سید حسن جعفریان سوته
- تحلیل اقتصادی جرم ارتشاء و راه‌های مدیریت آن در نظام‌های اقتصادی دولتی و خصوصی ۳۴۷
جعفر کوشا، سارا جلیل‌وند، نرگس کشاورز بهادری
- رویکرد شایسته‌سالاری در پیشگیری از فساد اداری و مالی ۳۷۳
رجب گلدوست جویباری، مهدی حسینی، محمد داداشی حاجی
- چگونگی حل تعارض میان منافع کنشگران فرآیند جرم‌انگاری: مطالعه موردی قانون حمایت از حقوق مصرف‌کننده (مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵) ۳۹۳
سپیده میرمجیدی
- موانع و راهکارهای سیاست‌گذاری کیفی در خصوص اعمال زیانبار ارتكابی شرکت‌های فراملی در بستر سرمایه‌گذاری خارجی ۴۲۷
حسین میرمحمدصادقی، میثم صالحی
- سیاست جنایی در برابر بزهکاری اقتصادی ۴۵۱
علی حسین نجفی ابرندآبادی
- رویکرد سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران به «پیشگیری از بزهکاری اقتصادی» ۴۷۷
امیرحسن نیازپور
- نقش مؤسسات گزارش اعتبار در پیشگیری از فساد در پرتو اصل شفافیت اطلاعات مالی ۴۹۷
راضیه همراهی، امین زحمتکش، حسین جوادی حسین آبادی

دیباچه

۱. امروزه اقتصاد و مؤلفه‌های مربوط به آن، عنصر ضروری برای بقاء بشریت و لازمه ادامه زیستن در هر جامعه است؛ زیرا، یکی از بنیان‌های حاکمیت را بنا می‌نهد و پایه‌های آن را قوام می‌بخشد، آثار و منافع آن را برای شهروندان به ارمغان می‌آورد. در این میان، پاره‌ای اشخاص برای کسب منافع مادی از جمله کسب ثروت و قدرت اقتصادی - در معنای وسیع کلمه - نظام اقتصادی و در نهایت نظام سیاسی را با ارتکاب اعمال مجرمانه به خطر می‌اندازد.

۲. بزهکاری اقتصادی پدیده‌ای فراگیر است که جوامع بشری و نظام‌های سیاسی با آن مواجه بوده، پدیده‌ای که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم جنبه‌های کیفی زندگی شهروندان را نیز تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. رویارویی با این پدیده همواره دغدغه کارگزاران و متولیان سیاست‌گذاران جنایی کشورها بوده است؛ زیرا، افزایش مظاهر بزهکاری اقتصادی امنیت نظام سیاسی و بقاء آن را نیز به مخاطره می‌اندازد. بدین‌سان، همه دولت‌ها بر آن هستند تا از گذر بزه‌انگاری و پاسخ‌گذاری در حوزه اقتصاد و پاسخ‌دهی سنجیده به مرتکبان جرایم اقتصادی، از تزلزل اقتدار و فروپاشی نظام سیاسی خود ممانعت به عمل آورند. از این‌رو، ضرورت بررسی ماهیت و گونه‌های مختلف بزهکاری اقتصادی از جمله مظاهر فساد اداری - مالی و اتخاذ راهبردهای سنجیده در حوزه بزه‌انگاری و پاسخ‌گذاری کُنشی و واکنشی احساس می‌شود.

۳. به همین جهت، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، به برگزاری همایش یک‌روزه «سیاست جنایی در برابر بزهکاری اقتصادی» (اردیبهشت ۱۳۹۵) در چارچوب برنامه خود در برگزاری دوره‌ای نشست‌های علمی، مبادرت نمود. اثر پیش‌رو، یعنی مجموعه مقالات برگزیده این همایش در واقع، برآیند

۸ □ سیاست جنایی در برابر بزهکاری اقتصادی (مجموعه مقالات همایش ملی ...)

مطالب و مباحث مطرح شده در نشست یک روزه ۱۳۹۵/۲/۱۹ است که حال به پژوهشگران، کارگزاران و متولیان سیاست جنایی تقدیم می‌شود. این مجموعه مشتمل بر بیست و یک مقاله است که توسط سی‌وشش استاد و پژوهشگر حوزه علوم جنایی اقتصادی به طلیعه قلم آراسته شده و حال در قالب موضوعاتی مانند سیاست جنایی در قبال جرایم اقتصادی، جرم‌شناسی جرایم اقتصادی، آیین دادرسی جرایم اقتصادی، جامعه‌شناسی کیفری و کیفرشناسی جرایم اقتصادی و حقوق کیفری اقتصادی دسته‌بندی شده‌اند که امید است برای دست‌اندرکاران سیاست‌گذاری جنایی تقنینی، قضایی و اجرایی، از دو جنبه نظری و عملی، مفید واقع شود.

۳. بدین‌سان، وظیفه خود می‌دانم از شرکت کنندگان محترم در همایش، از نویسندگان گرامی که با ارائه مقاله امکان آفرینش اثر پیش‌رو را فراهم کردند، از آقای دکتر امیرحسین نیازپور، دبیر انگیزه‌مند همایش که در برگزاری آن از هیچ تلاشی دریغ نوزیدند، از خانم عرفانه ترکاشوند، دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق تجارت بین‌الملل دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی و خانم مهسا صفرزاده، دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران که فرآیند گردآوری، تنظیم مقالات، ویرایش و تطبیق نسخه‌های مختلف مقاله را با دقت و انگیزه علمی تقبل نمودند و در نهایت از همکار محترم آقای دکتر عباس شیری، مدیر انتشارات میزان و آقای حسین دودانگه، مدیر اجرایی این انتشارات و همکاران ایشان، صمیمانه سپاسگزاری و قدردانی کنم و آرزوی ادامه موفقیت برای همه آنان نمایم.

حسین میرمحمدصادقی

مدیر گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی

تهران، ۳۰ تیر ۱۳۹۷ خورشیدی